

M A G Y A R K U R I R.

Indült Bécsből, Pénteken, Oktober' 20-dikán, 1826.

Hadi Történelek.

Néhány tudósítások az Orosz-Persa hadakozás' kezdetéből: — „

„Moskuban illy tudósításokat hirdettek ki Aug. 29-dikén (Sept. 10-kén) Georgiából:

„A' Persiai armáda a' gondoltatható Korona örökösnek Abbás-Mirzának vezérlése alatt beütött a' Tulyschini és Karabaghi Khánoknak tartományaikra (mellyeket az utóbbi békeségkötés ereje szerint tartott-meg az Orosz birodalom), 's már egész Elisabethopolig elő nyomultak vala. Az ő számokat valami 30—40 ezer emberekre tették. Abbás-Mirza az általa elfoglaltatott tartományokat is fellázasztotta, az Oroszok ellen. Az ő Apostolai ide 's tova járván a' tartományokban a' Mohammed vallásának nevében ingerelték őket a' pártütésre.

„Mint hogy a' Persák békeség' idején ütöttek-bé az Orosz vidékekre, a' határszéleken majd semmi Orosz örző seregnek nem találtattak; a' mi kevesen találattak, nem bírtak azzal az erővel, hogy a' Persa seregek ellentállhattak volna: tehát vissza vonták magokat az előre nyomuló ellenség előtt.

„A' Georgiai armáda, mint a' békeséges állapot kívánta, kvártélyokra vala kiosztatva. A' Fő vezér Gen. Jermeloff Tiflisnél gyűjtötte össze seregét: hanem a' nagy távolság miatt idő kívántatott, hogy külömbkülömb seregét egy pontra össze vonhassa; 's a' nevezett fő vezér,

ámbar már ekkor 15 Batalionai valának együtt, ezen várost, Tiflist, még nem hagyta vala el, hogy előrenyomult volna; hanem Generálmajor Madatoff Herczget tsak ugyan elküldötte vala, hogy a' Persa armádának elejibe menjen, a' melly Elisabethopolból valami 2000 emberekből álló tsapatot a' Schamschadili kerületbe bészállított vala, melyhez a' fellázasztatott földnépe és az Eriváni lovasság is hozzá tsatolta vala magát.

„Herczeg Madatoff, a' ki Akstapha nevű viznek partjait seregeivel elfoglalva tartotta, az ellenség' mozdulásai felől tudósittatván, seregeit éjszakának idején megindította, olly célzással, hogy az ellenséget véletlenül meglephesse; hanem az ellenség napfeljőtekor már felkerekedett vala táborából, 's a' halmokon hadi rendben állott. Egy Orosz Batalion, melly az előre küldetett egyes lövöldözőket, mint segítség, közéről kísérte, tüstént megtámodta ezen halmokat, hanem az ellenség nem állott helyt, 's néhány ágyúlovéssel való köszöntődés után azonnal futásra vette a' dolgot. Nem lévén azonközben az Orosz armádának lovassága, nem érhetebé a' futó ellenséget: hanem valami falusi Orosz Örmények egy futó tsoportot megszemlélvén, néhány embereket megölttek, néhányakat elfogtak, 's lovat is néhányat vettek-el a' futóktól.

„A' Schirváni Khán' tartományában, ennek régi Khánja Mustapha, számos követőjivel 's egy Persa lovas tsoporttal, elfoglalta vala Uksa nevű falut, kire

Orosz Generális K r o b b e rá tsapván, tanjábol kikergette és sok kárt tett neki. Abbás-Mirza ezt látván, felköltötte a' Schekin nevű tartomány' lakosait, hogy siessenek segítségére Mustaphának, de nem soká ezek is szélyel kergettettek, és sok embert vesztettek. Abbás-Mirza D a g e s t á n tartományát is fellázzasztani iparkodott, melly végre a' Kaschumi hajdani Khánt, S u r k a i t, küldötte vala oda, hanem Orosz Generálmájor A s l á n Khán, ki az Oroszokhoz állandó és esmeretes hűséggel viseltetik, nem engedte, hogy S u r k a i a' rá bízott dolgot végre hajthassa. Ezen A s l á n Khán tulajdon fiját küldötte 300 emberrel a' J e r m e l o f f segítségére.

„Az A k u s c h a i lakosok is nagy hűséget bizonyítottak az Orosz birodalomhoz. Ezek az Abbás Mirzától hozzájuk érkezett Proklamációt, melly által őket támogatásra ingerlette, azonnal a' T a r k i S c h a m h á l h o z, ki az Oroszoknál Generál-Lieutenánti rangban van, küldötte, olly kérelemmel, hogy adja által a' fő vezérnek Jermeloffnak. Ezen nagy számú és vitéz népségnek erántunk viseltető hűsége bátorságossá teszi Daghestánt az eránt, hogy ott meg nem fog zavartatni a' tsendesség.

„Az E r i v á n i S e r d á r még semmi mozdulásokat nem tett ellenünk; azt várta, mint mondják, hogy Abbás Mirza maga, nagyobb számú sergekkel megérkezzék Elisabethopolból: az Orosz fő vezér Jermeloff ellenben használta a' S e r d á r n a k veszteglését, 's a' L o r i pusztaságain néhány sántzokat készítettett a' végre, hogy itt az ellenségnek előnyomulása meggátoltván, sergeink azalatt más részekre fordíthatassanak 's szabadon dolgozhassanak.

„A' 2-dik (14-dik) Augustusi levelek szerént nem ok nélkül tartottunk attól, hogy M e n t s c h i k o f f Herczeget a' Persák E r i v á n n a l lefogják tartóztatni: de

nem tselekedtek, és ő későbbi hírek szerént már szerentsésen vissza érkezett az Orosz földre, 's minden órán Tiflisbe várattott.

Georgiai tudósítások Sept. 7-dikén (19-kén): — „

„Gen. Herczeg Madatoff a' Persákat, kik a' Schambora vize jobb partján magukat táborba helyhezgették vala, megtámodta. Az ellenség' serge 2000 réguláris emberekből, négy ágyukból, 20 sugár-ágyukból (mellyeket tevék hordoznak) és 8000 lovasokból állott. Vezér Kommandánsai voltak az Abbás Mirza' fija Mehmed-Mirza, Serdár Emir Khán, az elsőnek atyjatestvére, 's több más Persa fő emberek. A' mi közelgetésünket az ellenség' szélső csoportja, mint hogy már tsatázó rendben állva várt bennünket, eszébe vette vala. A' Persa ágyúzó meg lehetőszen tüzeltek réánk; 's közbeközbe puska tüzet is adtak. Hanem mi őket néhány ágyúlövés által elhalgattattuk; kivált az ő lovassága között tettek nagy pusztítást ágyúgolyóbisaink, 's nem soká az egész ellenséges sereg a' Mehmed Mirza példáját követte, a' ki legelőbb futásra vette a' dolgot. A' Persa gyalogság e'képpen egészen elhagyattatván a' lovasságtól, annak a' mi lovasságunk, melly 800 Kozákokból, Georgiai militziából, 's néhány Kazaskiból való Tatárokból állott, tüzesen utánna eredtek, 's az útját kettévágták; 's hadi soraikban nagy zavarodást és nagy rettegést okoztak. Kevés ellentállást mutattak 's 10 Werste távolságra kergettettek (7 Werste egy mért földet teszen). Két Khánok és közel 1000 Persák estek-el. Két ágyut, néhány munitziós szekeret és 11 sugár ágyut nyertünk.

„Ezen győzedelem után elé nyomult Herczeg M a d a t o f f Elisabethopolhoz, és Sept. 4-dikén (16-kán) kard-vonás nélkül bement oda. Hanem bár mi sebesen elő-

re nyomultunk vala is a' Schamborai verekedés után, tsakugyan még is megelőzték 1500 Persa katonák abba, hogy az Elisabethopoli fellegrváról még a' miéinknek oda érkezése előtt kitakarodván, abban még nem lepettethettek. A' Sept. 2-kán (14-dikén) megveretett ellenséges ármáda azonközben nem tsak hogy meg nem állapodott ezen városnak falai mellett, hanem nagy hebehurgyálkodással által futott a' Zeyo a tulsó partjára, úgy hogy az Orosz lovasság, a' melly 20 Wersnyire utánna küldetett vala, egy embert se talált sehol a' Persa ármádából. Az Elisabethopoli kapuk előtt, hol az ellenség táborozott vala, sok hátra hagyatott eleséget találtunk; valamint a' fellegrvárban is sok lisztet, puska- port, és golyóbist.

Mind ezek mellett azt a' jót is jelenti Gen. Jermeloff, hogy az Orosz ármádához már kezdenek érkezni Karabagh tartományából olly Mohamedánus és Örmény lakosok, kik azt erőssítik, hogy ezen tartománynak lakosai kik eleintén magokat az Abbas-Mirza megérkezésekor eltsábittatni engedték és hozzá által állottak vala, tsak azt várják, hogy az Orosz ármáda hozzájuk megérkezzék, 's azonnal jóvá fogják tenni hibás lépéseiket. Erre nézve parantsolatot küldött G. Jermeloff Gen. Adjutáns Pasquewitschhez, sergeit siessen öszszetsatolni a' Herczeg Madatoff ármádájával; 's együtt haladék nélkül induljanak útnak Karabagh felé."

Az Ánglus levelekben olvassuk, hogy mostanság más szegletén is nagy veszedelem fenyegeti a' Persa birodalmat. Az Usbecki Tatárok béütöttek annak Északkeleti határait a' Khivai Rehmán-Kuli-Khán vezérlése alatt 30,000 emberekkal Khorossán nevű Persa tartományra, 's az első berohanáskor mindjárt elfoglalták Ak-Derbentet, melly egy nevezetes

erősség az Uskeck és Khorossán között találtató keskeny utak mellett. Seid Mohammed Khán, a' Persa Kommandáns vitéz módon védelmezte az erősséget, de tsakugyan erőt vett rajta a' sok Tatárság; 's a' Persa férjfiak mind megölettetek, az asz- aszonyemberek pedig, mint rabok, mind elvitettettek. Már Mesched várát is meg akarta szállani Rehman-Khán, hanem a' Persák szerentséjére éppen akkor havazni kezdett 's az Usbeckiek megijedvén, hogy Mesched mellé szorúlnak, onnét vissza indultak, 's öt napi útozás után Serekha mellett állapodtak-meg. Beszéllek, hogy innét nem is akart tovább menni Rehman, 's itt a' Teján vize mellett egy erősséget akart hamarjában építeni, hogy bátorsággal kitelvelvén, a' tavaszon annál könnyebben ismét béüthessen Meschedhez.

Görög Ország.

A' Triesti Observátorban illy levél jött-ki Smyrnából Sept. 17-dikén: —,

„Hozzánk olly tudósítás érkezett Smyrnába, hogy e' hónap' 10-dikén a' Görögök 54 hajókkal, mellyek között 10 Gyujtók találtattak, a' Szachturi és Tomási vezérlések alatt a' Karaburnui öbölbe megjelenvén, ott, ötnagy szerű Török hajókat, Frégátokat 's egyebet, előltaláltak, mellyekkel a' Patrona-Beg (Vice Admirális) ezen öbölbe alá 's fel olólkodva tartózkodott, míg az alatt a' Kapudán-Basa a' hajós seregnek több részével Phokéában némelly megromladozott hajóinak foldoztatásával töltötte idejét.

„A' Görögök még ezen napon rá bortsátottak az öt hajókból álló Török osztályra négy Gyujtót, de a' nélkül, hogy egyik is valami kárt okozhatott volna a' Török hajókban. Egyiket úgy érte egy Török golyóbis, hogy azonnal elsüllyedett; a' másikat, mint hogy tsak kevésbe mult-el, hogy az ellenség el nem fogta, maga a'

Görög vezér gyujtatta-meg 's égettette össze; a' harmadik, egy nagy Polacre, 's a' mellyen ágyuk is találtattak, egy Török Frégátnak a' farán tsak valami vitorlát gyujthatott-meg, de a' mellyet a' Törökök nem tsak megoltottak, hanem az után a' Gyujtót is úgy össze lövöldözték, hogy elsüllyedett; azután a' 4-dikét is úgy össze ágyuzták a' Törökök, hogy kötelekkel vontatták-el magok után a' Görögök.

„Míg a' Gyujtókkal így folyt a' dolog, az alatt mind össze gyülekeztek az a' óság Görög hajók, 's már most tsak ágyukkal Gyujtók nélkül fogtak a' verekedéshez, 's olly ütközet fejtődött ki a' két sereg között, hogy az estveli setéség vetett végett néki, melly, hogy a' Görögöknek lehetett káros, megtettszik abból, hogy ők a' verekedés után négy részre oszolván, egy rész Számóshoz, a' másik Ipsarához, a' harmadik Syrához 's a' 4-dik Hydrához vette evezését. Hogy a' Patrona-Beg, a' ki sok, ámbár apró Görög hajóktól vala körül vétettetve, magát jól védelmezte, magok megvallják a' Görög tudósítások (mellyek más versben fognak kiadattatn). A' Görögök' vesztését 120 emberre teszi a' Smyrai Török tudósító. Számóstól érkezett meg egy hajó Triesbe, melynek Kapitánya beszéllte ugyan az Observátor szerént, hogy egy Görög Brigg, melly mindjárt a' verekedés után kötött-ki Számóshoz, úgy össze volt lyuggatva a' golyobisoktól, mint a' rosta.

Ugyan a' Triesti Observátor írja egy Zántéből Oktober' 4-dikén indult levélből, hogy Áthéné fellegvára Akropolis, magát a' Seráskiernek feladta volna.

P o r t u g a l l i a.

A' Lisbónai Udvari Ujság illy Hirdetést tett közönségessé Sept. 23-dikán: — „

„Ezen fő városban 's az Ország' egyéb részeiben is azt hirlelték-el, hogy Bécsből

Királyi Princz Don Migueltől olly Végzés érkezett volna ide, melly által ő K. Hercegsége magát ezen Ország' Királyának lenni kihirdette, és más Régenséget is nevezett-ki. Mi meghatalmaztattunk kinyilatkoztatni, hogy ez a' Végzés költemény, és tsak ezen K. Princz' nevének és ditsőségének ellenségeitől kovátsoltatott légyen, kit ők illy hamisságok által rágalmazni nem irtóznak, olly reménségtől tápláltatván, hogy ha egy illy nagy tiszteletben lévő személynek nevével vissza élnek, ez által czélzásaikat legkönnyebben elérhetik, midőn e-képpen a' gyenge és könnyen-hívó embereket megtsalják.“

A m é r i k a.

Már kiadták az Ámerikai Ujságok azon Beszédet, mellyel Don Mánuel Lorenzó-de-Vidaurr, Perui Fő Ítélszéki Elölülő, a' Panamai Congresszusnak üléseit kinyitotta, hanem a' melyből még most nem sokat lehet ezen Congresszusnak fontosságára nézve felhordani. Ennyit azonban már ezen Beszédből is meg lehetett érteni: hogy a' Kolumbiai, Guatimalai, Perui és Mexikói Respublikák között már fennáll az az Egyezés, hogy azon nemzetek' hajóit, mellyek magokhoz az Ámerikai hajókat bé nem botsátják, ők se fogják ezen-túl magokhoz bébotsátni; és hogy azon Státusok, mellyek fennebb meg nevezettek, mivelhogy a' magok' függetlenségét már állandó alapokra helyeztették, ők Spanyol Ország'nak ezen függetlenség' megismeréséért soha semmi válttságot fizetni nem fognak, 's hallani se akarják azt valaha, hogy ők a' magok' szabadságát pénzen vásárlották volna meg.

Mikor Bogotából az utóbbi tudósítások útnak indultak, már fontosulni kezdettek vala Kolumbiának környülállásai. Úgy látszik, hogy a' Veneczuelai Fő

Kommandáns Generális Paetz' bajosan fogja végrehajtani a' maga elkezdett munkáját, annyiban, hogy Kolumbiából egy, négy részre szakasztatott Szövetséges Respublikát formálhasson. —

A' Karakkási Kolumbiáno nevű ujság jelenti Bogotából a' fő városból, hogy oda, a' Bolívar' Adjutánsa Oberst O-leáry Julius' 10-dikén megérkezvén, a' Liberátortól a' Kolumbiai Országlószékhez is, Gen. Paetzhez is Izeneteket hozott; de a' közönség előtt még nem volt kihirdetve ezen Izeneteknek foglalatai. Bolivárt a' következőt November' vége felé várták vissza Bogotába: de azt jegyezték-meg, hogy a' környüllások még hamarabbi megérkezésére is okot szolgáltathattak. Azt is hitték némeltyek, hogy ő, Julius' elején már ott leszen a' Panamai Congresszuson.

Ugyan ezen Ó-leáry nevű Obersteről ezeket írja a' Londoni Globe: — „Ezen Oberster Junius' 3-kán indult útnak Limából Bolivártól. Küldtetésére a' volt az indító ok, hogy a' Bogotai Országlószéket meghívja, hogy a' melly Vádoló Írást Gen. Paetz ellen, még ezen Generálisnak elpártolása előtt, a' Szenátusnak beadott 's a' melyre nézve ő a' maga hivatalából letéttett vala, és a' melyből azután a' tudva lévő lármák következtek, vegye vissza. De azt mondják, hogy még ekkor semmit se tudott Bolívar abból, hogy Gen. Paetz a' Kolumbiai Országlószék ellen támadást gerjesztett légyen; sőt némeltyek azt erősítették, hogy a' Liberátor úr már ekkor megintette a' Generális urat, hogy valami módon az Országlószék ellen fel ne támodjon, 's az ellen valami erőszakos próbatételbe ne avassa magát.

Valami Karakkási levelek azt erősítik, hogy Gen. Paetz gyaníthatólag meg fog bukni.

Az Észak-Ámerikai egyesült Státusok'

eddig volt egyik tengeri vezére Commodore Porter, által lépett a' Mexikói Respublika' szolgálatjára 24 ezer Piásterekből álló fizetéssel. Uradalmat is sokat kapott birtokul. Ezen Respublikában néhány napokig tartott veszedelmes pezsgés adta magát elé, melyről ugyan az ott kijövő El-Sol nevű ujság még eddig csak nagyon homályos kifejezésekkel beszélt, hanem annyit még is észre lehetett venni szavaiból, hogy ő csak a' Ministereknek megváltoztatása által tartja lehetségesnek azt, hogy ezen nép-pezsgés eltsendesíthetessék. A' Jamaikai Ujság hasonló homályossággal beszélt ugyan ezen időben a' Panamai Congresszus' állapotjáról; azt erősítette ezen ujság, hogy ezen Istmuson sok nyughatatlan emberek gyülekeztek össze; kik miatt ott, valamint szintén a' Havannai Spanyoloknak mesterkedéseik miatt is, sok féle fenyegetődző hírek szárnyalának.

A' szép és gazdag, de kiseded Chili, ismét politikai hánykodásoknak kezdett kitétetetni a' nyughatatlan Fők miatt. Tudjuk, hogy a' mostani Igazgatónak Freire nevű Generálisnak kitelt az ideje, 's új Igazgatót kellene választani. Azt is tudjuk, hogy ezen Generálisnak Ó-Higgins nevű Antagonistája volt eleitől fogva, és űk ketten eleitől fogva vetélkedtek, mind addig, míg Freire Igazgatóvá választatott, 's a' mikor Ó-Higgins magát Chiliből elvonván, mint mondják azolta mind Peru' fő városában Limában tartózkodott, 's olly tsendesen viselte ott magát, hogy hírit is alig lehetett hallani. Most egyszerre lármát ütött. Még most csak Chiloe szigetét lármáztatta-fel valami Aldunate nevű ember által, kiről azt tartják, hogy Ó-Higgins által küldtetett oda, mint ezt ő Chiloe szigetén valósággal ki is birtette. De a' szározra is Biztosokat küldött ugyan Ó-Higgins, név szerént: Coquimbo, Conceptio, és Sant-Jágó városaikhoz. Azt

a' hirt is elterjesztette ugyan ezen Aldunate, hogy Ó-Higginsnek nagyon jó barátja lévén Bolívar, 4000 embereket ígért segítségére.

(Chiloe, Chili, Archipelagusának is neveztetik, mint hogy sok apró szigetektől áll; mind együtt 47-re teszik a' számát; 32-től emberek laknak; 15-től senki se lakik. Átaljában mind együtt Chiloe a' nevezetjek, de különösen is így nevezik a' nagyobbikat. Egész népsége ezen szigeteknek, mikor a' Spanyolok 1558-ban elfoglalták, 70 ezer emberekből állott. Most 30—35 ezerre telik a' lakosok' száma. Ez a' sok sziget hosszan nyulik-el Chili-nek déli partja mellett. A' legnagyobb köztök 120 Anglus mértföldnyi hosszú; 60 széles: Chilihez olly közel fekszenek, hogy északra csak egy Anglus mértföldnyi szélességű tsatorna van köztök. A' Spanyolok soha se tsatolták ezen szigeteket össze Chilivel, mindenkor különös Fő Kapitány által kormányoztatták: pedig magában Chiliben sints, a' Szabad Indusokat kivéven, kiket a' Spanyolok soha meg nem tudtak hódoltatni, más fél száz ezer lakosnál több).

A' Chiliben kijövő ujságlevelekben ezek közöltetnek az itt kiütött új zenebonákról: — „

„Santiago Május' 29-kén. Mi az Országlászéktől olly fontos tudósítást vevénk, hogy azt haladék nélkül kihirdetni szükségesnek tartjuk, azért, hogy a' közönség láthassa, hogy némelly mesterkedő embereink ismét a' hazafiak közt való hadakozás magvát akarják ezen szép országban széllyel hintezni 's ezt a' Despotismusnak ismét alája vetni: „

„Valparaiso Máj. 27-kén 1826-ban. Estvéli 7 az óra, és éppen megérkeze ide a' 4-dik Batalionból Valenzuela nevű Strázsamester Chiloéről, azzal a' tudósítással, hogy azon Batalion, melyhez ő is

tartozik, az Ó Higgins' Ágense által, ki-nek Aldunate a' neve, 's a' ki Limából jött oda, fellázzasztódván, azon mesterkedik, hogy Chili Archipelagusán, ismét támadás kezdődjék. Már el is érte célját e' h. 3-kán reggeli 3 órakor, mint hogy a' Kormányozót véletlenül meglepven, elfogta. Szóval való vallástételei ezen Strázsamesternek, summásan ennyiben állanak:

„Ápril. 25-dikére virradó éjjel Sándor Ádámis nevű Anglus hajón megérkezett Aldunate Pedro, Callaóbol, azzal a' titkos rendeléssel, mellyet Limában adtak vala elejibe, hogy Chiloe szejtén a' San-Carlósi kikötőhelyben találtató fegyveres serget lázzaszsa-fel és hajtsa az Ó-Higgins' részére. Meg is történt a' dolog, annyival könnyebben pedig, mint hogy Aldunate elhitette a' katonasággal, hogy Bolívar 4000 emberekből álló segítséget ígért Ó-Higginsnek, hogy ezen sereggel egyenesen Chili felé vegye útját. Ó-Higgins két hónapi várakozásra való időt kért magának Bolivártól, hanem addig is Emissariusokat küldött-el Conceptio, Santiago, és Coquimbo felé, hogy ezen városok lakosaiknak elméjeket készítsék-el az új Revoluzióhoz, 's a' fegyveres sergeket is nyerjék-meg az ő részére, hogy megérkezvén azonnal hozzá tsapják magokat. Meg kell jegyezni, hogy a' Chiloei Kormányozó Don Jose Santiago Aldunate, testvére Aldunate Pedrónak: hanem az első nem értett egyet ezen új revoluzióra nézve a' Limából jött Aldunatéval, melyre nézve őtet fogságra tették a' revoluziosok.

Nagy Britannia.

A' Londoni Kurír, idő-töltésből illy dolgokat beszél a' Birmánokról: —

„Ő Arany-méltósága (a' Birmán Uralkodó) mikor az Anglusokkal való hadakozáshoz fogott, jónak találta mindjárt elein-

tén azon iparkodni, hogy a' Chinai Császárral Szövetségre léphessen, hanem a' Mennyei Birodalom' Feje jónak találta csak anyi ígéretet tenni a' maga Arany Rokónának: hogy azon esetben, hogy-ha talám a' szerentse nem viseltetne hozzá kedvezéssel, menedéket fog néki engedni a' maga Mennyei birodalmában, hogy ott magát bátorságban megvonhassa. Azt is megígérte vala ugyan a' Chinai Császár, hogy rajta fog lenni, hogy az Avai Király és Anglusok között kiütött egyenetlenkedés eltsendesíthessék.

Magyar Ország.

Posony, Oktob. 17-dikén. — Itt kellemetes idő van a' szüreteléshez. A' termés, jóságára és sokságára nézve, a' tavalyihoz hasonló, az az, középszerű.

Néhai Nagy Méltóságú Vázsonkeői Gróf Zichy Károly Ő Excellenzájának, Státus és Conferentialis Ministernek 'sat., ki Sept. 28-kán halt meg itt Bécsben, hideg tetemei ugyan azon hónap 30-dikán, Bécsben a' Schotteni templomban megáldattak, 's azután Oroszvárra Nemes Mosony Vármegyébe a' Familia sirbolljába való eltemtetés végett elvitettek. Oktober 2-dikán az ott való Kastély' kápolnájából, a' hova előtte való nap letétetve valának, a' Kastély' tornáczába vitetvén, ottan Méltós. és Fő Tisztelendő Juranits Antal Győri Püspök Úr által megáldattak, 's azután a' Nemes Mosony Vármegyei Nemes Ifjak által a' Familia' sirboltjába vitettek. Késérőben menének ugyan ezen Nemes Vármegyének Tisztviselői, és sokan a' Diétabeli Követ Urak közül, 's az ő Uradalmaiból egybegyült helységekbeli Elöljárók, nemkülömben mások is igen számosan, kik a' megholtnak jeles tulajdonságait holta után is tisztelték. A' koporsó előtt vitettek mind

azon Rondeknek czímerei, mellyelkelegykor a' boldogult ékeskedett. Eltakarítván a' test, ugyan a' feljebb tisztelt Méltóságos Püspök Úr a' Kastély' kápolnájában halotti Misét tartott; 's így rekesztetettbe ezen gyász innep, mellyel a' nagy Férjfiú holta után is érdemei szerént megtiszteltetett.

Az Irgalmas Barátok' Szerzetének Provinciálisa, és Generális Visitátora Fő Tisztelendő P. Wurumband Bonifacius, az emberiség' javára buzgón folytatott fáradozása közben, midőn Slézián keresztül Galicziába jutott, Zebzidovitsban verhasba esett, mellyhez még torok gyülldás ékrezvén tized napra, September 19-kén élni megszűnt, életének csak 46-dik esztendejében. — Az ő elvesztét mind a' Szerzet, mellynek igen bölts Kormányzója vala, mind a' szegények, kiknek gyámolítójok volt, annyival inkább sajnálják, mivel kormányozását csak egy esztendeig, és harmadfél hónapig folytathatta. De a' jók tetteiknek emlékezetében, és az általok adott példában holtok után is élnek.

Kismártonból. — „Galanthai Eszterházy Miklós Ő Herczega, boldogult Zichy Károly Státus és Conferentialis Minister Ő Excellenzájának halotti tiszteletet tétetett e' hónap' 11-dikén a' maga ittlévő Kastély' templomában, melly a' Kismártoni minden harangoknak kétóráig tartott zúgásán kezdődött. Nagy Misét a' Herczegi Udvari Praepost F. T. Frankel mondott, 8 papoknak assistentiájával, egy ezen szomorú pompához illő halotti alkotmány is lévén felállittatva a' templomban, az Abbé Stadler nagy Requiemével, 's Herczegi muzsikai karnak Fuchs Úr igazgatása alatt való muzsikálásával. Maga a' Herczeg is a' Canczelláriájához tartozó minden sze-

méllyekkel egyetemben és sok más elékelő személyekkel együtt emelte jelenléte által ezen halotti Istentiszteletnek méltóságát.

Pesten Petrózai Trattner Mátyás Úrnál mostanában a következő című jeles könyvetske jött-ki sajtójából: „A’ Vallás-türödelem példái. Gyűjtögette Edvi Illés Pál: 112 lap, tsinos betűkkel: ára 1 for. B. b.

Jó idők óta sokat írtak ’s írnak a’ különböző vallásu felekezetek’ egygyűlhetéséről, a’ kívánatos ’s az emberi józan észt ékesítő türödelemről és a’ Keresztyén vallásbéli egyértelműségéről. Mind ezen iratok édes kellemetes jó ízléssel, okos értelmes alapon épülnek, úgy hogy egész gyönyörűség azokat olvasni, és kedves óhajtság fogja el az érzékeny szívet, valahányszor az olly jó szívűen javasolt és nyilvánlatkoztatott egyértelműség és öszvebékellés fogantja elmélkedés tárgyára kerül. Nem dogmatizáló sem polemizáló tzivakodás, nem vad, tsúf és elidegenítő gunyolódás, hanem merő kellemetes irenaica, vagy józan okosság után békéltető lehetséges ideák ihlelik a’ főbb jót, ugymint a’ világi ’s az örök igazulást írásaikban terjesztő tudósaink munkáit. Mind ez nem egyéb mint a’ józan felvilágosodás legszembetűnőbb tanúbizonysága, melyből a’ legszelídebb erköltsűség a’ józan okosság és az igaz Sz. Religio vígasztaló ’s boldogító gyümöltsei bontakoznak. Mind azon által jóllehet ez ideig már sok szép engesztelő, felderítő, békéltető jóvállásokat, kellemetes ígéreteket, értelmes okoskodásokat és hasznos tanúságokat olvashatánk és olvashatunk az egyértelműséget olly szelíden terjesztő iratokban, de tsak

ugyan mind ez nem egyéb volt egy szép hangozatnál vagy valamely ketsegtető theoriánál; a’ praxis mely mindenütt és mindenben legfogatosabb és leginkább a’ jó közértelemre vezethető, mind eddig merő kegyes kívánság marada, vagy legalább azon jó erköltsűséget élesztő, nevelő és tápláló tanúságok fogantja még édes hazánk nyelvén nem lön közhírűvé. T. Edvi Illés Pál tudós hazánkfiát illeti tehát az az érdem és köszönet, hogy a’ tsupán theoretice kedveltető tanúságok mellé, egy nagy szorgalommal öszve gyűjtögetett practica meg győző és kellemetesen meg nyugtató gyűjteményt a’ mindennapi ’s majd nem az egész világon történt vallási türödelem példáiból jól kiválasztva öszve szedegetett. Kellemeteseb vígasztalóbb és meg nyugtatób munkát ennél még tsak reményleni sem lehetett. Hála, köszönet és ditséret legyen azért ezen fáradhatatlan és már olly sok részben hasznos írásai által érdemes és esmeretes hazánkfiának, úgy szinte i. b. Petrózai Trattner Tamás Úr hazánk literaturája leghívebb előmozdítójának, ki ezen munkát még munkás életében egész örömmel felvállalta, valamint tisztos nagy érdemű attyának is, ki ezt boldog emlékezetű fiának elhunyt után egész készséggel a’ világ elibe bocsátotta, a’ legbetsesebb jutalmok. Mellyel mindenki örömet is hódol nekik, valakinek tsak a’ szelíd türödelem, a’ kegyes békeszeretés és a’ józan erköltsűs egyértelműség előmozdítása igazán szívéen feküsznek. Leg kívánatosabb óhajtság lenne azonban, ha hogy a’ tudós Szerző többiben is vagy legalább évenként egy ilyen hasznos gyűjteménnyel az ilyenekben méltán gyönyörkedő közönséget meg örvendeztetne.

Dr. Malatides.